

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Eiropas zaļais kurss, mērķi un uzdevumi

10.06.2022

LATVIJAS FORMULA 2050

Augsta līmeņa ekspertu konference

Mežsaimniecības un mežrūpniecības ilgtspēja

Zaļā kursa ietvarā

Dr.silv.Dagnis Dubrovskis

Valsts sekretāra vietnieks klimata
politikas jautājumos

Eiropas Zaļais kurss un ekonomiskās sistēmas pārkārtošanās

Ražošanas procesu un preču ietekmes uz klimatu un vidi novērtēšana, ietekmes mazināšana

Pārmaiņu riski Reputācijas riski

Zaļo prasību neievērošana var ietekmēt uzņēmuma reputāciju un samazināt konkurētspēju

IETEKME

ATKARĪBA

Fiziskie riski

Zemes uz jūras resursu pārlietu liela izmantošana un piesārņošana, var novērst pie resursu izsīkuma

Ekosistēmu pakalpojumi un bioloģiskā daudzveidība

MEŽA EKOSISTĒMU PAKALPOJUMI

Šēši vides mērķi, kas noteikti Taksonomijas regulā, ir šādi:

- (1) klimats- pārmaiņu mazināšana,
- (2) pielāgošanās klimata izmaiņām,
- (3) ūdens un ilgtspējīga izmantošana un aizsardzība jūras resursi,
- (4) pāreja uz aprites ekonomiku,
- (5) piesārņojuma novēršana un kontrole,
- (6) bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana.

- Jānovērtē, kādi ekosistēmas pakalpojumi tiek izmantoti ražošanas procesos,
- kāda ir ražošanas ietekme uz ekosistēmu,
- negatīvā ietekme jākompensē

Normatīvo aktu savstarpējā sasaiste

**Eiropas Savienības
Klimata akts**

Klimattnoturības
ilgtspējības tehniskās
pārbaudes kritēriji

**Eiropas Savienības
Bioloģiskās
daudzveidības
stratēģija 2030**

Saimniecisko darbību
klasifikācija, kuras būtiski
veicina biodaudzveidību, kā
arī ekosistēmu aizsardzību
un atjaunošanu

**Eiropas
Savienības Meža
stratēģija 2030**

Ilgtspējīgas
mežsaimniecības tehniskās
pārbaudes kritēriji

Taksonomijas iestrādāšana citas rīcībpolitikas

Taksonomijas regulā ir noteiktas obligātas prasības attiecībā uz informācijas atklāšanu, lai nodrošinātu pārredzamību attiecībā uz ekoloģiskajiem raksturlielumiem.

Lieliem finanšu un nefinanšu uzņēmumiem, uz kuriem attiecas Nefinanšu ziņojumu direktīvas darbības joma būs jāatklāj, kādā mērā to veiktās darbības atbilst ES taksonomijā noteiktajiem ilgtspējas kritērijiem.

Šajā regulā tiek arī noteikts, ka ir četras prasības, kurām jāatbilst saimnieciskajām darbībām, lai tās varētu uzskatīt par ilgtspējīgām:

- būtiski sekmēt vismaz viena vides mērķa sasniegšanu;
- “nenodarīt būtisku kaitējumu” nevienam no citiem vides mērķiem;
- darbība jāveic saskaņā ar minimālajiem sociālajiem un pārvaldības aizsardzības pasākumiem;
- tai ir jāatbilst tehniskās pārbaudes kritērijiem, kas jāpieņem saskaņā ar šo regulu.

Finanšu ilgtspējības ietvars (SF) pieprasa īstenot meža apsaimniekošanas plānošanas paradigmu izmaiņas

Ilgspējas finansēšanas SF (sustainable finance) Tips	Radītā vērtība	Faktoru ranžēšana	Optimizēšana	Laika perspektīve
Finansējums kā parasti (Finance as usual)	Akciju vērtība	E	Max E	Īstermiņa
SF 1.0	Precizēta akciju vērtība	$E \gg S \text{ un } V$	Max E ņemot vērā S un V	Īstermiņa
SF 2.0	Akciju vērtība atbilstoši "Trīskāršajai apakšējai līnijai" TBL*	$I = E + S + V$	Optimizēt I	Vidēja termiņa
SF 3.0	Kopējo labumu vērtība	$S \text{ un } V > E$	Optimizēt S un V pakļauts E	Ilgtermiņa

Zaļais kurss

E= ekonomiskā vērtība; S= sociālā vērtība; V= vides vērtība; I= integrētā vērtība, SF 1.0. Maksimizēt E pakļaujot nelieliem S un V ierobežojumiem.

*TBL - Triple bottom line (vai kā citādi norādīts kā TBL vai 3BL) ir grāmatvedības sistēma ar trim daļām: sociālo, vides (vai ekoloģisko) un finanšu. Dažas organizācijas ir pieņēmušas TBL sistēmu, lai novērtētu savu sniegumu plašākā perspektīvā, lai radītu lielāku biznesa vērtību.

https://en.wikipedia.org/wiki/Triple_bottom_line

https://books.google.lv/books?id=zoN8DwAAQBAJ&pg=PA12&hl=lv&source=gbv_selected_pages&cad=2#v=onepage&q=banking&f=false

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas klimata politikas ietvars

ES klimata politika

Latvijas nacionālā situācija

Starptautiskā klimata politika

United Nations
Framework Convention on
Climate Change

Citas svarīgas iniciatīvas un politikas

UN World Conference on
Disaster Risk Reduction
2015 Sendai Japan

PARIS2015
UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE
COP21 • CMP11

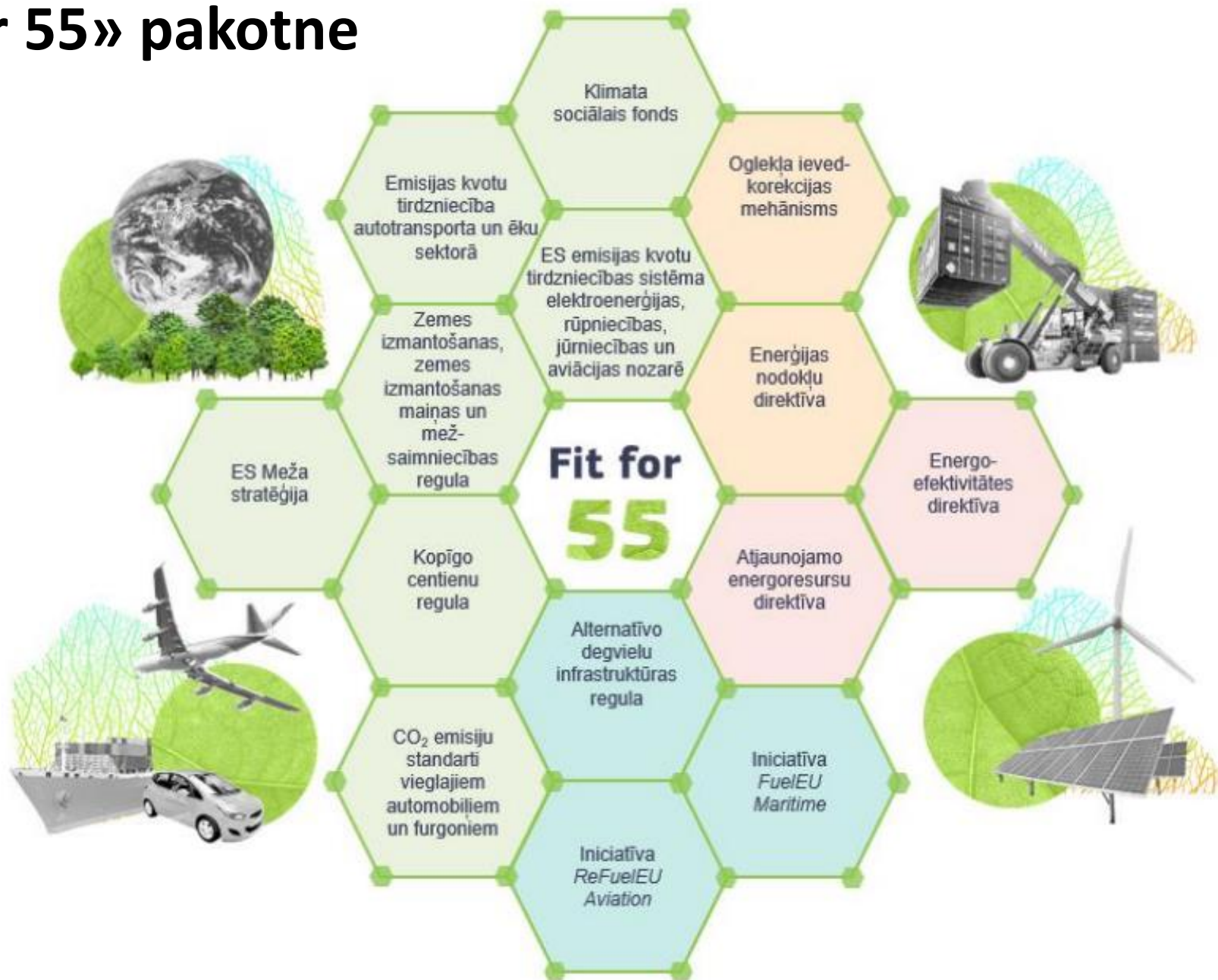

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

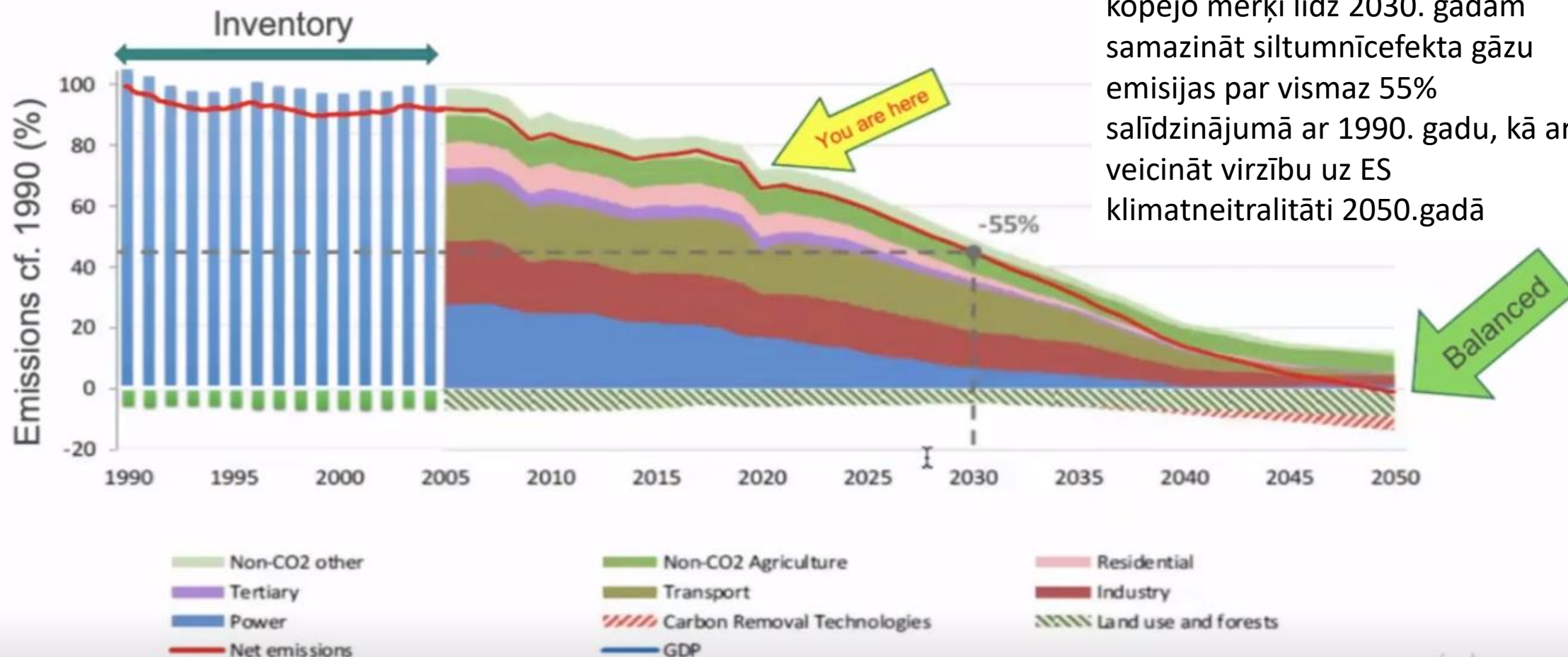
«Fit for 55» pakotne

- 2021. gada 14. jūlijā **Eiropas Komisija** nāca klajā ar virkni tiesību aktu priekšlikumu pakotni «**Fit for 55**» jeb «gatavi mērķrādītājam 55%»
- **Mērķis:** īstenot Eiropas Savienības kopējo mērķi līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par vismaz 55% salīdzinājumā ar 1990. gadu, kā arī veicināt virzību uz ES klimatneitralitāti 2050.gadā

Pathway to climate neutrality

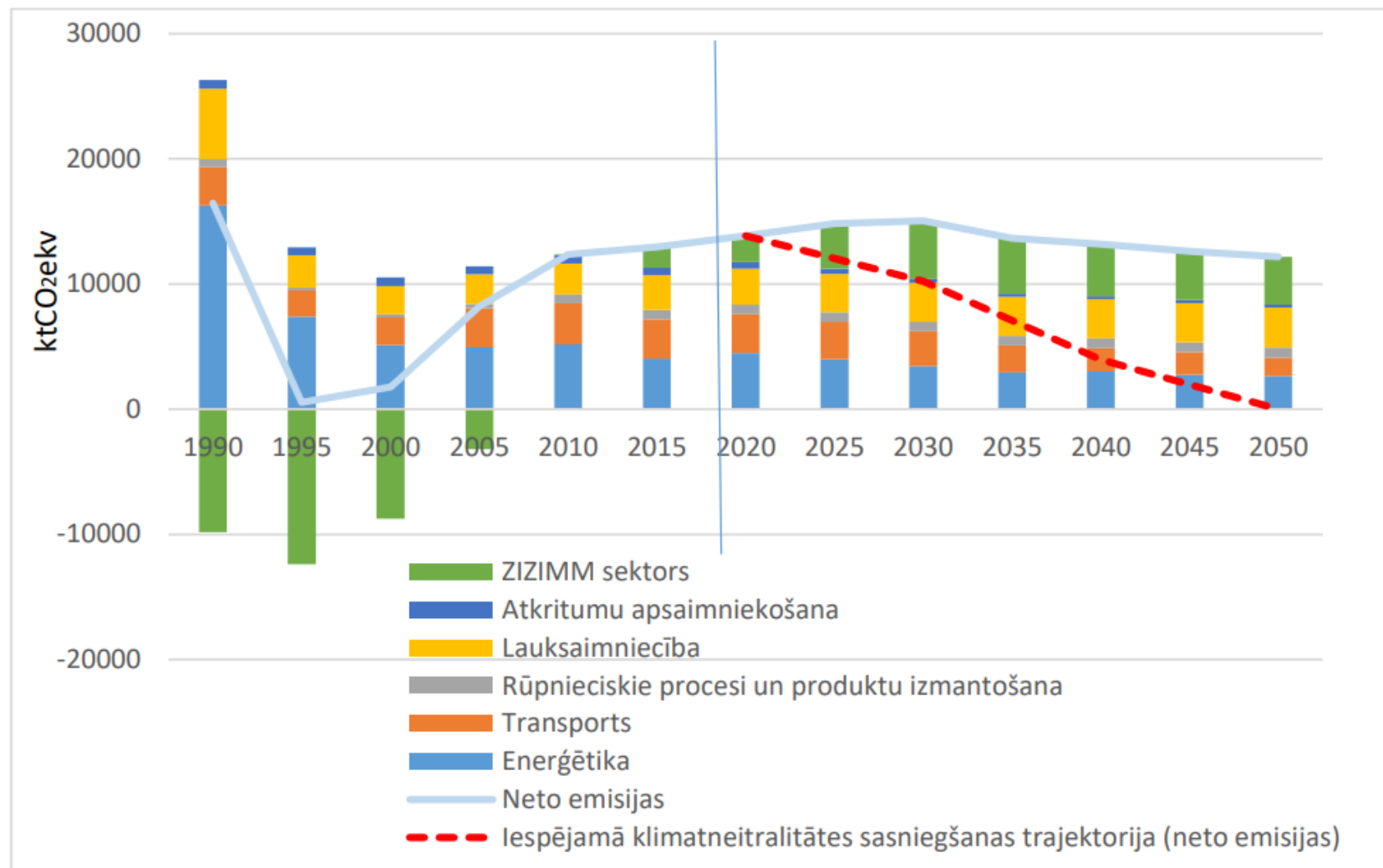
Mērķis: īstenot Eiropas Savienības kopējo mērķi līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par vismaz 55% salīdzinājumā ar 1990. gadu, kā arī veicināt virzību uz ES klimatneitralitāti 2050.gadā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

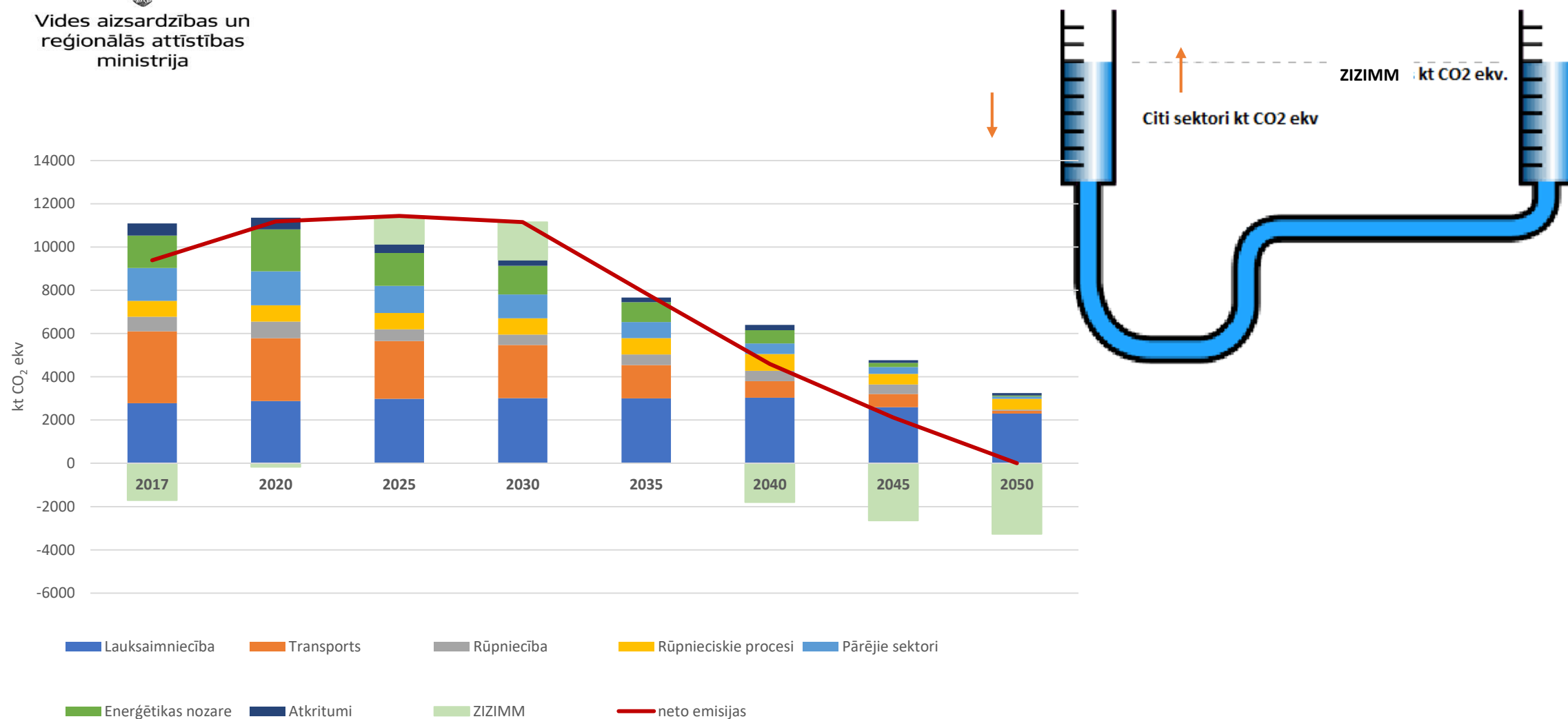
Latvijas kopējais SEG emisiju apjoms (līdz 2017. gadam) un prognoze (2018.-2050. gadam) scenārijā “ar esošajiem pasākumiem” (1990.-2050. gads)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

«Savienoto trauku» princips un mērķis sasniegt klimatneitralitāti 2050.gadā

Avots: Valsts zinātniskā institūta «Fizikālās enerģētikas institūts» pētījums «Latvijas tautsaimniecības attīstības iespējamo scenāriju līdz 2050.gadam izstrāde atbilstoši Eiropas Savienības ilgtermiņa attīstības redzējumam »

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Saskaņā ar Eiropas Zaļo kursu, Eiropas Komisija (EK) 14.07.2021. publiskoja "Fit for 55" pakotni:

- paredz esošo klimata un enerģētikas mērķu pārskatīšanu;
- pakotne aptver virkni esošu klimata, enerģētikas, transporta, arī nodokļu politikas normatīvo aktu pārskatīšanu, tostarp, arī jaunas iniciatīvas (piemēram ETS paplašināšana uz ēkām un transportu, oglekļa robežkorekcijas mehānisma (CBAM) un Sociālā klimata fonda izveide;
- šobrīd notiek intensīvas diskusijas par pakotnes projektiem gan padomes, gan Eiropas Parlamenta līmenī. Sarunas par regulējumiem visticamāk noslēgsies 2023.gadā, tad sāksies ieviešanas pasākumi nacionālā līmenī, tostarp labojumi NEKP;
- **nav indikācijas, ka Krievijas karadarbību Ukrainā mazinātu Eiropas Komisijas piedāvāto ambīciju līmeni klimata un enerģētikas jomās – tieši otrādi – ir politisks spiediens paātrināt zaļo pāreju, veicinot enerģētisko neatkarību no fosilajiem energoresursiem, īpaši importētiem no Krievijas Federācijas.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

- Pagājušajā gadā Ministru kabinetā tika apstiprinātas VARAM izstrādātās sākotnējās nacionālās pozīcijas "Fit for 55" pakotnes likumdošanas priekšlikumiem attiecībā uz saistību pārdales regulu un emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu.
- Latvija ir atbalstījusi pakotnes kopējo ambīciju līmeni, tomēr daži tās elementi joprojām jāvērtē/ jāuzlabo, izskatot konkrētus priekšlikumus.
- Attiecībā uz VARAM atbildībā esošajiem priekšlikumiem kopumā ir piesardzīga nostāja par Latvijai piedāvāto SEG emisiju samazināšanas mērķi (17%), tāpat esam arī piesardzīgi par ETS sistēmas paplašināšanu uz ēku un ceļu transporta sektoru, kam var būt negatīvas sekas uz enerģētisko nabadzību un visneaizsargātāko iedzīvotāju grupām.
- 17. martā VARAM ministrs piedalījās Eiropas Savienības Vides ministru padomes sanāksmē, kurā tika turpinātas diskusijas par tiesību aktu priekšlikumu pakotni Fit for 55 ministru līmenī. Ņemot vērā, ka ir paveikts nozīmīgs darbs tehniskā līmenī, lai izskatītu šos tiesību aktu priekšlikumus un virzītos uz kompromisiem, tomēr joprojām ir virkne politisku un tehnisku jautājumu, pie kuriem ir jāturpina darbs, lai sasniegtu noteikto mērķi - sasniegt ES 2030. gada SEG emisiju mērķa sasniegšanu (-55%) un panākt, ka ES līdz 2050. gadam kļūst klimatneitrāla.
- Virknei tiesību aktu priekšlikumiem atbildība ir citu nozaru ministriju paspārnē – Ekonomikas ministrijas, Satiksmes ministrijas, Zemkopības ministrijas un Finanšu ministrijas.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas specifiskā situācija klimata politikas mērķu sasniegšanā

- Klimata mērķi nepietiekami prioritāri sabiedrības apziņā, salīdzinoši zems vides lietpratības līmenis sabiedrībā
- Investīciju resursu būtisks trūkums (tai skaitā pasākumiem, kas ilgtermiņā atmaksātos)
- Lēmumu pieņemšanas laikietilpība

Enerģētika

- Ņemot vērā esošo AER īpatsvaru, EE pasākumi var sniegt tikai ierobežotu SEG emisiju samazinājumu
- Novecojis mājokļu fonds – izaicinājums energoefektivitātes pasākumiem
- Attīstīta dabasgāzes infrastruktūra ierobežo alternatīvu sistēmu izveides racionalitāti
- AER subsīdijas ir politiski jutīgs temats (pēc pieredzes ar OIK)
- ES bioloģiskās daudzveidības stratēģija ietekmēs arī enerģētisko bioresursu pieejamību

Zemes izmantošanas un mežsaimniecības sektors

- piesaiste nepārsniedz emisijas
- sektora ietekme ir nevienmērīga un tā loma klimata mērķu sasniegšanā ir jāvērtē ilgtermiņā;

Lauksaimniecība

salīdzinoši liels:

- lauksaimniecības sektora SEG emisiju īpatsvars
- organisko augšņu īpatsvars

Transports

- vecu transportlīdzekļu īpatsvars un lietotu automobiļu imports
- zems iedzīvotāju blīvums
- salīdzinoši augsts īpatsvars laukos, kas veicina mašīnatkarību
- sabiedriskā elektro-un hibrīdatransporta attīstība izaicinājumi lauku reģionos

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LAUKSAIMNIECĪBA UN MEŽSAIMNIECĪBA turpmākās rīcības virzieni

- ZIZIMM stratēģijas sagatavošana (2023.gada maijs)
- SEG inventarizācijas uzlabošana
- Valsts pārvaldes lēmumu pieņemšanas atbalsta sistēmas risinājumi
- Klimata neitralitātes mērķu integrēšana uzņēmējdarbībā (Taksonomijas un Produktu dzīves cikla (LCA) analīze)
- Oglekļa aprites pārvaldības sistēmas izveide (Oglekļa piesaistes sertifikāti) 2023.gada beigās

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

- *Galvenie risinājumi SEG bilanci zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā;*
 - Lai nodrošinātu 2030. gada ZIZIMM sektorā noteikto uzskaites kategoriju mērķu izpildi, kā arī virzītos uz klimatneitralitāti 2050. gadā, VARAM kopā ar ZM līdz 2023. gada 1. maijam nepieciešams izstrādāt un iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par ZIZIMM sektora virzību uz klimatneitralitāti.
 - Ņemot vērā pastāvošo sinerģiju starp SEG emisiju samazināšanu un CO₂ piesaistes palielināšanu, ir būtiski strādāt pie pasākumu īstenošanas SEG samazināšanai un CO₂ piesaistes palielināšanai ZIZIMM sektorā.

- *Redzējums par koksnes biomasas izmantošanu enerģētikā;*
 - Koksnes biomasu ir nozīmīgs energoresurss Latvijā.
 - Enerģijas ražošanai būtu izmantojama ilgtspējīgi iegūta biomasu, kas salāgo mežsaimniecības praksi ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, kur ilgtspējīgi risinājumi ir jāsabalansē ar dabas aizsardzības un tautsaimniecības interesēm.
 - Lai gan biomasas sadedzināšana enerģētikas sektorā ir vērtējama kā CO₂ neitrāla, tomēr biomasas sadedzināšanā rodas arī citas siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas, kas var negatīvi kopumā ietekmēt klimata mērķu sasniegšanu. Līdz ar to ir nepieciešami papildu pasākumi to mazināšanai.
 - Tāpat rūpīgi jāseko līdzi, lai biomasas izmantošana nepasliktina gaisa kvalitāti. Tādēļ svarīga ir tāda atjaunojamo energoresursu izmantošana lokālajos siltumapgādes risinājumos, kas nerada negatīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti, piemēram, izmantojot ne-emisiju tehnoloģijas vai arī dūmgāzu attīrīšanas filtrus (īpaši attiecībā uz cieta izkliedēto daļiņu emisijām). Kā arī enerģijas ražošanai no biomasas ir jāizmanto energoefektīvas siltumapgādes iekārtas.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030

Vienotā ES aizsargājamo teritoriju tīklā jāiekļauj 30% sauszemes un 30% jūras platības, tai skaitā 10% jānodrošina stingra aizsardzība, un jānodrošina atbilstoša apsaimniekošana

- **EK vadlīnijas apstiprinātas 2021. gada beigās**
- **Valstu priekšlikumi līdz 2022. gada beigām**

Priekšlikumi:

- Natura 2000 teritorijas
- Nacionālas ĪADT
- Citas aizsargātas teritorijas (piem., mikroliegumi, aizsargjoslas, teritorijas ar noteiktām vides prasībām)

Kartogrāfiski noteiktas, juridiski aizsargātas, apsaimniekotas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030

30% aizsargājamo teritoriju pārklājums sauszemē un jūrā;

- EK - vadlīnijas - kopējā aizsargājamo teritoriju tīklā iekļaujamās *Natura 2000* un citas aizsargātas teritorijas (vietējas un nacionālas nozīmes aizsargājamās teritorijas, aizsargjoslas, buferjoslas)
- vadlīnijas **neparedz-** 30% pārklājums nodrošināms tikai ar *Natura 2000*.
- Teritorijām- ne tik stingras aizsardzības prasības kā *Natura 2000*
- pasākumi *Natura 2000* teritoriju tīkla paplašināšanā nav vienīgie pasākumi, kas būtu jāveic 30% uzdevuma izpildē
- **Līdz gada beigām- informatīvais ziņojums MK**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030

10% sauszemes teritorijas stingra aizsardzība

- Iekļauj **primāros un vecus mežus**
- Iekļauj ar **oglekli bagātas** ekosistēmas
- **Aizsargāto ekosistēmu ekoloģiskās prasības** un aizsardzības mērķi
- Pamatā **neiejaukšanās režīms**
- **Atļautas darbības**, kas veicina aizsardzības mērķa sasniegšanu vai nav tam pretrunā - zinātniskā izpēte, uguns dzēšana un apsardzība, invazīvo svešzemju sugu apkarošana, virszemes komunikāciju ierīkošana, dzīvotņu atjaunošana /apsaimniekošana, ierobežota apjoma tūrisms un medības

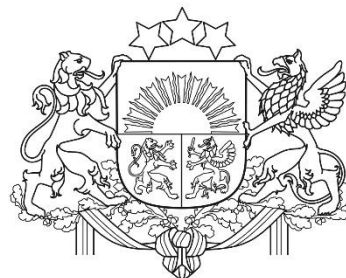
Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030

- **Uzlabot sugu un biotopu aizsardzības stāvokli**
 - Labvēlīgs / stabils /pieaugošs – nedrīkst pasliktināties
 - Vismaz 30% negatīvo vērtējumu jāuzrāda uzlabošanās vai vismaz pozitīva tendence

Valstu priekšlikumi jāsniedz EK līdz 2022. gada beigām

Drīzumā- ES Dabas atjaunošanas likums (22.jūnijs)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies!

